

США: замороження Трампом зовнішньої допомоги кидає журналістику по всьому світу в хаос

Президент Дональд Трамп заморозив мільярди доларів на проекти допомоги по всьому світу, в тому числі понад 268 мільйонів доларів, виділених Конгресом на підтримку незалежних медіа та вільне поширення інформації. "Репортери без кордонів" (RSF) засуджують це рішення, яке занурило неурядові організації, ЗМІ та журналістів, які виконують життєво важливу роботу, в хаотичну невизначеність. RSF закликають міжнародних державних та приватних донорів взяти на себе зобов'язання щодо сталого розвитку незалежних медіа.

Відтоді, як новий американський президент оголосив про заморожування зовнішньої допомоги США, USAID (Агентство США з міжнародного розвитку) переживає сум'яття: його вебсайт недоступний, обліковий запис у мережі X призупинено, [штаб-квартиру агентства закрито](#), а співробітникам наказано залишатися вдома. Ілон Маск, якого Трамп призначив керівником квазіофіційного Департаменту урядової ефективності, назвав USAID "злочинною організацією" і заявив: "Ми закриваємося". Пізніше того ж дня держсекретар Марко Рубіо оголосив, що його призначено виконуючим обов'язки директора агентства, натякаючи на те, що функції USAID були передані Державному департаменту.

Майже відразу після того, як заморожування набуло чинності, журналістські організації

з усього світу, які отримують американську допомогу, почали звертатися до RSF, висловлюючи збентеження, хаос і невизначеність. До постраждалих організацій належать великі міжнародні неурядові організації, які підтримують незалежні медіа, такі як Міжнародний фонд суспільних медіа, та менші, приватні ЗМІ, які опікуються аудиторією, що живе в умовах репресій у таких країнах, як Іран і Росія.

"Заморожування американської фінансової допомоги сіє хаос у всьому світі, включно з журналістикою. Заморожені програми надають життєво важливу підтримку проектам, які зміцнюють медіа, прозорість і демократію. Президент Трамп виправдав цей наказ, бездоказово звинувативши так звану "індустрію іноземної допомоги" в тому, що вона не відповідає інтересам США. Трагічна іронія полягає в тому, що цей захід створить вакуум, який грає на руку пропагандистам і авторитарним державам. "Репортери без кордонів" закликають міжнародних державних і приватних донорів взяти на себе зобов'язання щодо забезпечення стабільності незалежних ЗМІ".

Клейтон Ваймерс

Виконавчий директор, RSF США

Програми USAID підтримують незалежні медіа в понад 30 країнах світу, але важко оцінити повний обсяг шкоди, завданої світовим медіа. Багато організацій не наважуються привертати до себе увагу, побоюючись втратити довгострокове фінансування або піддатися політичним нападкам. Згідно з інформаційним бюлетенем USAID, у 2023 році агентство профінансувало навчання та підтримку 6 200 журналістів, надало допомогу 707 недержавним новинним ЗМІ та підтримало 279 медіаорганізацій громадянського суспільства, які працюють над зміцненням незалежних медіа. Бюджет іноземної допомоги на 2025 рік складає 268 376 000 американських доларів, виділених Конгресом на підтримку *"незалежних медіа та вільного поширення інформації"*.

У всьому світу ЗМІ та організації були змушені зупинити частину своєї діяльності буквально за ніч. *"Ми запланували публікації до кінця січня, але після цього, якщо ми не знайдемо рішення, ми більше не зможемо публікуватися"*, – пояснює журналіст білоруського медіа у вигнанні, який побажав залишитися невідомим. У Камеруні заморожування фінансування змусило *DataCameroon*, суспільне медіа, що знаходиться в місті Дуала, призупинити кілька проектів, один з яких зосереджений на безпеці журналістів, а інший висвітлює прийдешні президентські вибори. Іранське медіа у вигнанні, яке побажало залишитися анонімним, було змушене призупинити співпрацю зі своїм персоналом на три місяці та урізати зарплати до мінімуму, щоб вижити. Іранська журналістка у вигнанні, опитана RSF, попереджає, що заморожування фінансування може змусити замовкнути деякі з останніх [вільних голосів, що залишилися](#), створивши вакуум, який неминуче заповнить іранська державна пропаганда. *"Відключення нас означатиме, що вони матимуть більше влади"*, – каже вона.

В Україні 9 з 10 ЗМІ покладаються на фінансування USAID

В Україні, де [9 з 10](#) ЗМІ покладаються на фінансування USAID, кілька місцевих медіа вже оголосили про призупинення своєї діяльності та шукають альтернативні рішення.

"В "Слідство.інфо" постраждало 80% бюджету", – каже **Анна Бабінець**, генеральний директор та співзасновник цього незалежного видання журналістських розслідувань, яке знаходиться в Києві.

Ризик цього призупинення полягає в тому, що воно може відкрити двері для інших джерел фінансування, які можуть змінити редакційну лінію та незалежність цих медіа. *"Деякі медіа можуть бути закриті або куплені бізнесменами чи олігархами. Я думаю, що на ринок прийдуть російські гроші. І, звичайно, посилиться державна пропаганда"*, – каже Бабінець. RSF вже стали свідками прямих наслідків такої пропаганди: сфабриковане відео, неправдиво брендowane логотипом нашої організації, стверджувало, що ми вітаємо призупинення фінансування українських медіа з боку USAID – позиція, яку RSF ніколи не підтримували. [Це не перший випадок подібної дезінформації](#).

Швидкий пошук альтернатив

Ця ситуація підкреслює фінансову нестабільність сектора. За словами **Олега Деренюги**, головного редактора українського місцевого видання "МикВісті", що знаходиться в Миколаєві, місті на південному сході України, *"призупинення фінансування з боку США є лише верхівкою айсберга – ключовим випадком, який ілюструє серйозність ситуації"*. Починаючи з 2024 року, незалежні українські ЗМІ зіткнулися з майже неможливим забезпеченням фінансової стабільності через зменшення кількості донорів. У результаті, навіть незначні бюджетні скорочення можуть поставити ці медіа у скрутне становище. Нещодавній [звіт](#) RSF наголошує на необхідності зосередитися на економічному відновленні незалежного українського медіаландшафту, ослабленого широкомасштабним російським вторгненням 24 лютого 2022 року, яке, за оцінками дослідження RSF, становить щонайменше 96 мільйонів доларів упродовж трьох років.

Більше того, окрім зменшення донорської підтримки в Україні, ЗМІ також стикаються зі зростаючими загрозами для їхнього фінансування та економічних моделей в інших країнах. [Закон Грузії про прозорість іноземного впливу](#), створений за зразком російського законодавства, поставив під загрозу численні медіаорганізації. Прем'єр-міністр Грузії схвально сприйняв рішення президента США.

Згідно з даними уряду США, офіційно очікується, що це призупинення триватиме лише 90 днів. Однак дехто, як-от **Катерина Абрамова**, директорка з комунікацій провідного російського медіа у вигнанні "Медуза", побоюється, що перегляд фінансових контрактів може тривати набагато довше. Абрамова передбачає ризик того, що це фінансування може бути припинене назавжди. *"Медіа у вигнанні перебувають у ще більш крихкому становищі, ніж інші, оскільки ми не можемо монетизувати нашу аудиторію, а краудфандинг має свої межі – особливо коли пожертвування на користь "Медузи" є злочином у Росії"*, – підкреслює Абрамова.

Раптово припинивши американську допомогу, США зробили вразливими багато ЗМІ та журналістів, завдавши значного удару по свободі преси. Для всіх опитаних RSF ЗМІ пріоритетом є відновлення та терміновий пошук альтернативного фінансування.